

یونیورسٹی آف بلوچستان کوئٹہ

ایم اے۔ ایم ایس سی (سالانہ) امتحان ۲۰۱۵ء

وقت: تین گھنٹے

مضمون: فارسی (کلاسیکی نثر)

کل نمبر: ۱۰۰

پرچہ: اول (سال اول)

نوٹ: بیش سوال پانچ بدھید، حدا کثر زمان لازم برای سوال اول، ۳۰ (چهل) دقیقه می باشد۔ همه سوالها از نمره مساوی برخوردارند (۱۰۰=۵*۲۰)

سوال یک: فقط به بیست (۲۰) سوال پاسخ کوتاه و مختصر بدهید۔ هر سوال یک نمبر دارد۔

۱. علت بازگشت نویسنده کیمیای سعادت به نیشابور چه بود؟
۲. سال وفات نویسنده چهارمقاله را بنویسید؟
۳. نویسنده کیمیای سعادت در کشور عراق چه منصبی داشت؟
۴. آیا کتاب چهارمقاله اولین تذکره فارسی به شمار می رود؟
۵. نام کامل نویسنده کیمیای سعادت چیست؟
۶. کیمیای سعادت در کدام قرن نوشته شده است؟
۷. امام ربانی در کجا دور چه تاریخی به دنیا آمد؟
۸. شیخ طریقت امام ربانی چه نام داشت؟
۹. نام کامل نویسنده اخلاق جلالی را بنویسید۔
۱۰. نویسنده کتاب اخلاق جلالی در کجا و در چه تاریخی متولد شد؟
۱۱. نویسنده کتاب ارزشمند چهارمقاله چه نام دارد؟
۱۲. چهارمقاله از چند باب تشکیل شده است؟
۱۳. نام اصلی کتاب چهارمقاله را بنویسید۔
۱۴. موضوع اصلی کتاب کیمیای سعادت چیست؟
۱۵. برادر نویسنده کیمیای سعادت چه نام داشت؟
۱۶. محل و تاریخ وفات نویسنده اخلاق جلالی را بنویسید۔
۱۷. امام ربانی در کجا و در چه تاریخی از دنیا رفت؟
۱۸. کدام کتاب در خصوص شعر و صلاحیت شاعر مطلب دارد؟
۱۹. یک اثر دیگر از مصنف چهارمقاله را نام ببرید۔
۲۰. معروف ترین اثر امام ربانی را نام ببرید۔
۲۱. نویسنده کیمیای سعادت چند سال زندگی کرد؟

۲۲. سه باب از ابواب کیمیای سعادت را نام ببرید.

۲۳. تعداد مکتوبات کامل چند است؟

۲۴. امام احمد در کجا به دنیا آمد؟

۲۵. امام ربانی در کجا مدفون است؟

سوال دوم: اجزای زیر را به زبان اردو ترجمہ کنید۔

گفت رسول ﷺ کہ ہر کہ مہماندار نیست دروی خیر نیست و گفت برای مہمان تکلف مکنید کہ انگاہ اورا دشمن گیرید دہر کہ مہمان را دشمن دارد خدای را دشمن داشته است و ہر کہ خدای را دشمن دارد خدای تعالی اورا دشمن دارد و اگر مہمانی غریب بہ رسد برای او قرض کردن و تکلف کردن روا باشد اما برای دوستان کہ بزیارت یکدیگر روند نباید کہ آن سبب تقاطح شود ابورافع مولی رسول اللہ ﷺ گفت کہ رسولؐ مرا گفت فارن جہود را بگوتا مرا آرد وام دہد تاماہ رجب یاز دہم کہ مرامہمانی رسیدہ آن جہود گفت ندہم تا گرد بناشد باز آمدم و گفتم رسول ﷺ گفت واللہ من در آسمان امینم و در زمین امینم اگر بدادی باز داد می اکنون آن زرہ من ببرو گرد کن بہر دم دگرد کردم و ابراہیمؑ براہی طلب مہمان یک دو میل را برفتی و نان نا خوردی تا مہمان نیافتی و از صدق او در مشہد او آن ضیافت ہنوز مانده است کہ تا این غایت بیچ شب از مہمان خالی نبودہ و کا باشد کہ صدودولیت مہمان باشند و دیہ ہا براں وقف کردہ اند۔

سوال سوم: اجزای زیر را به زبان اردو ترجمہ کنید۔

امیر با آن لشکر بدان دو پارہ دیر در آمد کہ اورا غورہ و دروازہ خوانند۔ سراہایی دیدند ہریکی چون بہشت اعلیٰ و ہریکی را باغی و بستانی در پیش۔ زمستان آنجا مقام کردند و از جانب سجستان نارنج آوردن گرفت و از جانب مازندران ترچ رسیدن گرفت۔ زمستانی گذاشتند در خوشی۔ چون بہار آمد، اسبان بہ بادغیس فرستادند و لشکر بہ مالن بمیان دو جوی بردند و چون تابستان در آمد میوہ ہادر رسید۔

سوال چہارم: نگاہی بہ زندگی امام ربانی از ولادت تا وفات۔

سوال پنجم: امام محمد غزالی، از مدرسہ نیشابور تا نظامیہ بغداد۔ برسی کنید۔

سوال ششم: نکات برجستہ اخلاقی را در کتاب اخلاق جلالی توضیح دہید۔

سوال ہفتم: احوال و آثار علامہ جلال الدین دوانی را مختصراً توضیح دہید۔

﴿ختم شد﴾

یونیورسٹی آف بلوچستان، کوئٹہ

ایم اے / ایم ایس سی سالانہ امتحان، ۲۰۱۵ء

کل نمبر ۱۰۰۔

وقت - تین گھنٹے۔

مضمون - فارسی۔

پرچہ - دوسرا - Classical Poetry (سال اول)

Attention:-

- 1- Possession & Use of mobiles & other electronic accessories are strictly prohibited .
If any one possess / uses , his /her case will be sent to unfair means committee .
- 2- If any candidate show / Marks his / her identity in the answer book , he / she will be disqualified for the said paper .

نوٹ - کل پانچ سوالات کے جوابات مطلوب ہیں۔ سوال نمبر ۱-۱۰ لازمی ہے جسکے ۳۰ منٹ ہیں۔ ۳۰ منٹ کے بعد جوابی کاپی بخن کے حوالے کریں۔

(Objective Portion - 20 Marks)

سوال نمبر ۱- درج ذیل میں سے (۱۰) سوالوں کے مختصر جواب تحریر کریں۔

- ۱- مولوی راجا راجا عو رومی کی گویند؟
- ۲- کدام واقعہ زندگانی مولوی رابعی تعمیر داد۔
- ۳- عرفی کجا بد نیا آمد۔
- ۴- اسم حافظ شمس الدین احمد است یا شمس الدین محمد۔
- ۵- بلخ کہاں واقع ہے؟
- ۶- نظیری کس سال ہندوستان آیا تھا؟
- ۷- آرام گاہ عمر خیام کجا است۔
- ۸- مسعود سعد سلمان چند سال در زندان ماندہ۔
- ۹- تعداد دفتر اشعار مثنوی مولوی روم چند مستند۔
- ۱۰- عرفی کا مزار کہاں ہے؟
- ۱۱- آثار منظوم مولوی رانا بہرید؟
- ۱۲- اسم مثنوی مولوی چیست۔
- ۱۳- عمر خیام کجا متولد۔
- ۱۴- موضوع رباعیات ابو سعید ابوالخیر صوفیانہ است یا فلسفیانہ؟
- ۱۵- مہم ترین آثار خیام چیست۔

سوال نمبر ۲۔ مندرجہ ذیل اشعار میں سے کسی دو (۲) کا اردو میں ترجمہ کریں۔

الف۔ این کھنڈر باطرا کہ نام است
آرامگاہ ابلق صبح و شام است
نری است کہ دانا ندرہ صد ہمشید است
قمری است کہ تکیہ گامید گرام است

ب۔ نہ عدم بور نہ بود این جا
نکس شخصی قادر مسکن
صورت و ہم سے نمود این جا
تیک چشم کسی نہ بود این جا

ج۔ من ملک بودم فردوس بدین جا
سایه طوبی دلجویی حور و لب حوض
آدم آورد درین دیر خراب آبادم
بر جوانی ز کوئی تو بر دست از یادم

سوال نمبر ۳۔ مندرجہ ذیل اشعار کا ترجمہ و تفسیر کریں۔

الف۔ ہمیشہ پیشہ من عاشقی و رندی بود
میر کبکوشم و مشغول کار خود باشم
ب۔ مرحبا ملا ہر فرخ بی فرخندہ پیام
خیر مقدم چہ خبر، دوست کجا رکدام
ج۔ مرغ روم کہ ہی زوز سر سدرہ صفیر
عاقبت دانہ خال نو کلفتش در دام۔

سوال نمبر ۴۔ حافظ شیرازی کی شاعری کی خصوصیات قلم بند کریں۔

سوال نمبر ۵۔ مولانا جلال الدین رومی کے بارے میں آپ کیا جانتے ہیں۔ تفصیلاً بیان کریں۔

سوال نمبر ۶۔ عمر خیام را احوال زندگی کا بیان کریں۔

سوال نمبر ۷۔ مسعود سعد سلمان کے بارے میں آپ کیا جانتے ہیں؟ تحریر کریں۔

سوال نمبر ۸۔ عربی اور خاقانی فارسی زبان کے شاعر ہیں۔ بحث کریں۔

یونیورسٹی آف بلوچستان، کوئٹہ۔

ایم اے / ایم ایس سی سالانہ امتحان، ۲۰۱۵ء

وقت - تین گھنٹے۔

مضمون - فارسی۔

پرچہ - تیسرا - (Tassawaf) (سال اول)

- Attention:-
- 1- Possession & Use of mobiles & other electronic accessories are strictly prohibited .
If any one possess / uses , his /her case will be sent to unfair means committee.
  - 2- If any candidate show / Marks his / her identity in the answer book , he / she will be disqualified for the said paper .

نوٹ - کل پانچ سوالات کے جوابات مطلوب ہیں۔ سوال نمبر ۱۔ لازمی ہے جسکے ۴۰ منٹ ہیں۔ ۴۰ منٹ کے بعد جوابی کاپی مٹھن کے حوالے کریں۔ نیز subjective Portion سے چار سوالات کے جوابات مطلوب ہیں۔ جن میں سوال نمبر ۲۔ لازمی ہے۔

(Objective Portion - 20 Marks)

- سوال نمبر ۱۔ درج ذیل میں سے (۱۰) سوالوں کے مختصر جواب تحریر کریں۔
- ۱- کتاب عوارف المعارف تالیف کیست۔
  - ۲- سلسلہ قراریہ منسوب پہ کیست۔
  - ۳- باب دوم کشف الحجوب چہ نام دارد۔
  - ۴- آیا جلاب و جویر وردہلی واقع استمد یا در شہر غزنی؟
  - ۵- منطق الطہر تالیف کیست؟
  - ۶- اسم داتا گنج بخش چہ است؟
  - ۷- تالیفات سید علی ہجویری چندتا استمد۔
  - ۸- رسالہ القشیر یہ تالیف کیست؟
  - ۹- سید علی ہجویری در کدام شہر متولد شد؟
  - ۱۰- نخستین باب کشف الحجوب چہ نام دارد؟
  - ۱۱- وقد علی ہجویری در کدام شہر واقع است۔
  - ۱۲- کشف الحجوب تالیف کیست؟
  - ۱۳- داتا گنج بخش بچہ کسی دامی گوئید؟
  - ۱۴- ماخذ تصوف چہ است؟
  - ۱۵- داتا گنج بخش در کدام قرن متولد شد؟

Subjective Portion 80-Marks.

- سوال نمبر ۲۔ فقط دو عبارت زیر را ب زبان اردو یا انگلیس ترجمہ کنید وہ۔
- الف - بدانکہ علم دو است یکی علم خداوند و دیگر علم خلق و علم بندہ اندر جب علم خداوند متلاشی بود زیرا کہ علم اوصفت و بیست بد و قائم و اوصاف اور انہایت نیست و علم ماقت است و بما قائم و اوصاف ماضی اند و خدا تعالیٰ گفت و ماوتیشم من العلم الاقلیلا و در جملہ علم از صفات مدحت و حدش احاطہ المعلوم است۔
- ب - گویم کہ بر نعمت شکر فرمود و شکر را علت زیادت نعمت گردانید و بر فقر صبر فرمود و صبر را علت زیادت قربت گردانید و گفت لیکن شکر تم لازیکم و نیز گفت ان اللذ مع الصابرین برکہ اندر معنی کہ اصل آن غفلت شکر کہ غفلت بر غفلتیش زیادت کلیم و برکہ اندر فقری کہ اصل آن بلیست است صبر کہ فقر تیش بر قربت زیادت کم اما آن غنا کہ مشایخ مرآن را فضل کنید بر فقر مرآشان نداین باشد کہ عوام قرآن را غنا گویند۔
- ج - حقایت آرد وہ اند کہ در ویشی را با یکی ملاقات افتاد۔ ملک گفت از من حاجتی بخو اور در ویش گفت من از بندہ نندگان خود حاجت نخوام گفت این چگونہ باشد گفت مرادو بندہ اند کہ آن ہر دو خداوندان تو اند یکی حرم و دیگر امل۔
- سوال نمبر ۳۔ حضرت علی بن عثمان ہجویری کی حالات زندگی بیان کریں۔
- سوال نمبر ۴۔ سلسلہ نقشبندیہ پر ایک تفصیلی نوٹ لکھیں۔
- سوال نمبر ۵۔ حضرت علی ہجویری کی رائے میں علم پر نوٹ لکھیں۔
- سوال نمبر ۶۔ حضرت داتا گنج بخش کے اقوال و ارشادات بیان کریں۔

یونیورسٹی آف بلوچستان، کوئٹہ۔

ایم اے / ایم ایس سی سالانہ امتحان، ۲۰۱۵ء

وقت۔ تین گھنٹے۔ کل نمبر ۱۰۰۔

مضمون۔ فارسی۔ پرچہ۔ چوتھا۔ جدید فارسی ادب (سال اول)

Pre- Islamic Arabia to the fall of Umayyads 570-750

Attention:-

- 1- Possession & Use of mobiles & other electronic accessories are strictly prohibited. If any one possess / uses , his /her case will be sent to unfair means committee.
- 2- If any candidate show / Marks his / her identity in the answer book , he / she will be disqualified for the said paper .

نوٹ۔ کل پانچ سوالات کے جوابات مطلوب ہیں۔ سوال نمبر ۱۔ لازمی ہے جسکے ۳۰ منٹ ہیں۔ ۳۰ منٹ کے بعد جوابی کاپی مٹھن کے حوالے کریں۔

(Objective Portion - 20 Marks)

سوال نمبر ۱۔ درج ذیل سے تمام سوالوں کے مختصر جواب تحریر کریں۔

- ۱۔ ملک اشعراء بہار در کدام سال متولد شد؟ (۱۳۰۲ء، ۱۳۰۳ء، ۱۳۰۸ء)
- ۲۔ ملک اشعراء بہار کدام بہک بود؟ (سب عراقی۔ سب ہندی۔ سب خراسانی)
- ۳۔ اسم پدر عارف نژدہ چہ بود؟ (ایرج، ملاہادی، میر محمد رضا)
- ۴۔ عارف قزوینی در کدام سال بدنیآ آمدہ بود؟ (۱۲۰۰ھ، ۱۳۰۰ھ، ۱۳۰۰ھ)
- ۵۔ پروین اعتصامی کی وفات یافت؟ (۱۳۱۰ھ، ۱۳۲۰ھ، ۱۳۲۵ھ)
- ۶۔ دی کوک بدامن مادر گریست زاد از کیست (ایرج، پروین اعتصامی، عارف قزوینی)
- ۷۔ اسم عشقی چہ بود؟ (ملاہادی، میر محمد رضا، مرزا یوسف خان)
- ۸۔ نوروزی نامہ از کیست (عشقی، ایرج، پروین اعتصامی)
- ۹۔ اسم نیاچہ بود (فریدون، علی، ابراہیم)
- ۱۰۔ نیا کی وفات یافت؟ (۱۳۲۰ھ، ۱۳۲۸ھ، ۱۳۳۵ھ)
- ۱۱۔ ملک اشعراء بہار کچا متولد شد؟ (تبریز، ہرات، مشهد)
- ۱۲۔ عارف قزوینی کی ولادت یافت؟ (۱۳۵۰ھ، ۱۳۵۲ھ، ۱۳۵۵ھ)
- ۱۳۔ اسم پدر پروین اعتصامی چہ بود (میر محمد رضا، مرزا یوسف خان، محمد تقی)
- ۱۴۔ اسے شب این نظم نوشتہ کی است۔ (عارف قزوینی، نیا یوشج، عشقی)
- ۱۵۔ اسم مجموعہ اشعار بہار چہ است (نوروزی نامہ۔ کلیات بہار، تاریخ تطور نظم)
- ۱۶۔ اسم پدر ملک اشعراء بہار چہ بود؟ (محمد کاظم جوری، ناصر الدین، میر محمد رضا)
- ۱۷۔ صادق ہدایت کی وفات یافت؟ (۱۳۳۰ھ، ۱۳۳۲ھ، ۱۳۳۳ھ)
- ۱۸۔ سایہ مغول تصنیف چہ کسی است؟ (محمد جازی، صادق حدایت، ہمازادہ)
- ۱۹۔ اسم مجموعہ داستانهای کوتاہ ہمازادہ چیست؟ (چند پرند، کیکی بود کیکی بود، زندہ گجور)
- ۲۰۔ اولین نویسنده داستان کوتاہ چہ کسی است؟ (ہمازادہ، محمد جازی، صادق ہدایت)

سوال نمبر ۲۔ مندرجہ ذیل اشعار کو اردو یا انگریزی میں ترجمہ اور تشریح کریں۔ نیز شاعر کا بھی حوالہ دیں۔

جز نالہ مرا از دل بیمار چه خیزد   زیں غنچہ چہ گل شرابا ر چه خیزد
آمجا کہ زبان را نبود قدرت گفتار   از خامہ بے درد و سیہ کار چه خیزد
بسیار دویدیم و یغائے نرسیدیم   منزل چوں نہاں است از افکار چه خیزد
چوں قسمت ما جز شب تاریک نگردند   از تابش ایں گنبد دوار چه خیزد

یا

چندیں چه کنسنی مرا ستیزہ   بس نیست مرا غم زمانہ
دل میری و قرار از من   ہر لحظہ پیک دہ و افسانہ
بس کہ شدی تو فتنہ اے بغت   سرمایہ درد و دشمن بغت
ایں قصہ کہ مے کنی تو با من   زیں خوبستر ہج قصہ ای نیست

سوال نمبر ۳۔ مندرجہ ذیل شخصیات میں سے کسی ایک کی حالت زندگی تفصیل سے بیان کریں۔

پروین اعتصامی، فریدون تولتی، صادق ہدایت۔

سوال نمبر ۴۔ جدید فارسی نثر میں ڈرامے پر نوٹ لکھیں۔

سوال نمبر ۵۔ جدید فارسی ناول پر نوٹ لکھیں۔

سوال نمبر ۶۔ جدید دور میں فارسی نثر نویسی کی خصوصیات اور اسالیب بیان کریں۔

سوال نمبر ۷۔ جدید فارسی شاعری کے ارتقاء پر تفصیل سے روشنی ڈالیں۔

(Subjective Portion - 80 Marks)

(نوٹ کوئی سے چار سوالات کے جوابات دیں۔ نمبر مساوی ہیں۔)

- سوال نمبر ۱۔ اقبالؒ کی فارسی شاعری میں کسی ایک کتاب پر جامع نوٹ لکھیں۔
- سوال نمبر ۲۔ جاوید نامہ میں خطاب۔ نثر، نثر پر بحث کریں۔
- سوال نمبر ۳۔ اقبالؒ عصر حاضر کے حوالے سے کیا کہتے ہیں۔ مثالوں سے بیان کریں۔
- سوال نمبر ۴۔ اقبالؒ ایک سچا عاشق رسول ﷺ تھا۔ بحث کریں۔
- سوال نمبر ۵۔ اقبالؒ نے مختلف جگہوں میں اپنے اشعار کی تعریف کی ہے۔ مثالوں سے بیان کریں۔
- سوال نمبر ۶۔ اسرار خودی میں شہزادوں اور بھیڑوں کی کہانی بیان کرنے کا کیا مقصد ہے؟
- سوال نمبر ۷۔ آرزو، جستجو، خواہشات، سوچ و فکر کے بارے میں اقبالؒ اپنے اشعار میں کیا کہتے ہیں۔ بیان کریں۔
- سوال نمبر ۸۔ مندرجہ ذیل اشعار کا ترجمہ کریں۔

مادرت درسِ نغمین با تو داد	غنجی تو از سہ ماہ گمشاد
از نیم اوتر این رنگ و بوست	ای متار ناہی تو از دوست
دولت جاوید از ازانک وختی	از لب اولال آموختی

UNIVERSITY OF BALOCHISTAN QUETTA
MA/MSC (ANNUAL) EXAMINATION .2015.

- Attention:- 1- Possession & Use of mobiles & other electronic accessories are strictly prohibited .
If any one possess / uses , his /her case will be sent to unfair means committee.
2- If any candidate show / Marks his / her identity in the answer book , he / she will be disqualified for the said paper .

مضمون: فارسی

وقت: تین گھنٹے

پرچہ: VII Final (تاریخ ادبیات فارسی شہ قارہ)

کل نمبر: ۱۰۰

نوٹ: پہلا سوال لازمی ہے جس کے ۴۰ منٹ ہیں۔ ۴۰ منٹ کے بعد جوابی کاپی مٹخن کے حوالے کر دیں باقی چار سوالات کے جواب تحریر کریں۔
سوال ۱: مندرجہ ذیل میں سے دس سوالات کے مختصر جوابات دیں۔

(۲۰)

۱۔ ابوالفرج رونی از کدام دوره بود؟	(غزنوی، اکبر، شاہجہان)
۲۔ رابعہ بنت کعب از کدام دوره بود؟	(سامانی، غزنوی، اکبر)
۳۔ نیرنگ عشق در چه قالب است؟	(مثنوی، غزل، رباعی)
۴۔ نظیری در کدام قالب شعر سرود؟	(مثنوی، غزل، قصیدہ)
۵۔ مسعود سعد معصر کی بود؟	(عربی، غنیمت، رونی)
۶۔ انوری کدام شاعر را پیروی کرد؟	(رونی، مسعود، خسرو)
۷۔ سعدی ہندی کی بود؟	(امیر خسرو، حسن دہلوی، نظیری)
۸۔ فیضی در کدام سبک شعر سرود؟	(سبک خراسانی، سبک عراقی، سبک ہندی)
۹۔ لباب الالباب اشکیست؟	(عربی، غالب، ابوالفضل)
۱۰۔ ابوالفضل برادر کی بود؟	(عربی، فیضی، نظیری)
۱۱۔ نظیری از کدام شہر مہاجر ت کرد؟	(شیراز، مشهد، نیشاپور)
۱۲۔ موضوع شعری مسعود سعد چه بود؟	(حبسیہ، عشقیہ، تصوف)
۱۳۔ فوائد الفواد کی مرتب کرد؟	(حسن دہلوی، امیر خسرو، فیضی)
۱۴۔ بیدل شاعر کدام سبک بود؟	(سبک خراسانی، سبک عراقی، سبک ہندی)
۱۵۔ قدسی از کدام شہر بود؟	(شیراز، مشهد، نیشاپور)

سوال ۲: ہتر و اندیشہ امیر خسرو را توضیح بدھید۔

سوال ۳: احوال و ویژگیهای شعری عربی شیرازی را بیان کنید۔

سوال ۴: عبد الحمید لاہوری و سہم دی در ادب فارسی را مفصل بیان کنید۔

سوال ۵: احوال و آثار منہاج سراج را مطرح کنید۔

سوال ۶: احوال و آثار ابوالفضل بہ جیث نثر نویس بیان کنید۔

سوال ۷: تحول و ارتقای قصیدہ در شہ قارہ بنویسید۔

سوال ۸: سبک عراقی را مفصل بیان کنید۔